



Õiguskantsler

Pr Helmen Kütt  
esimees  
Riigikogu sotsiaalkomisjon  
sotsiaalkomisjon@riigikogu.ee

Teie nr

Meie 23.10.2017 nr 6-1/170738/1704707

## **Töötuskindlustushüvitise suuruse arvutamine pärast Euroopas töötamist**

Austatud Helmen Kütt

Õiguskantsleri poole pöördus inimene, kes küsis töötuskindlustushüvitise suuruse arvutamise kohta neil juhtudel, kui inimene on töötanud nii Eestis kui ka Euroopa Majanduspiirkonnas või Šveitsis (edaspidi: Euroopas).

Hüvitise arvutamise valem kehtestati [töötuskindlustuse seadusega](#). Selle valemi järgi arvutamisel võib Euroopas töötanud inimese töötuskindlustushüvitis kujuneda oluliselt väiksemaks kui sel inimesel, kes töötas Euroopast väljaspool või otsustas samal ajal üldse mitte töötada. Töötuskindlustusmakseid on need inimesed maksnud Eestis aga ühepalju.

Töötuskindlustushüvitist võivad vähem saada need inimesed, kes on töötanud

- viimase kolme aasta jooksul Euroopas ning
- enne ja pärast Euroopas töötamist ka Eestis (kokku vähemalt 12 kuud),
- kuid pärast Euroopast naasmist töötanud Eestis vähem kui 12 kuud ja jäänud siin töötuks.

Et kujundada seisukoht inimeste erineva kohtlemise põhiseaduspärasuse kohta, palun Teil selgitada, millised on töötuskindlustushüvitise arvutamise valemi kehtestamise eesmärgid.

1. [Põhiseaduse](#) § 28 lõige 2 kohustab riiki tagama inimesele töötuse korral sotsiaalse kaitse. Selle kohustuse täitmiseks on riik loonud töötuskindlustusskeemi, mille järgi on töötuskindlustusmakseid maksnud inimestel õigus saada töötuskindlustushüvitist. Hüvitise suurus sõltub igakuise keskmisest töötasust. [Töötuskindlustuse seaduse](#) (TKindLS) järgi makstakse töötuskindlustushüvitist esimesel ajal päeval 50% ja edasi 40% inimese keskmisest töötasust.

2. Töötuskindlustushüvitise saaja keskmine töötasu arvutatakse välja viimasel 12 kuul Eestis teenitu põhjal. Seejuures pole oluline, et inimene oleks töötanud 12 kuud järjest. Keskmine kalendripäeva töötasu leitakse nii, et viimasele kolmele töötamise kuule eelnenud üheksa kuu töötasud liidetakse kokku ja jagatakse üheksa kuu ligikaudse kalendripäevade arvuga ehk 270-ga.

3. Valem kehtib juhul, kui inimene on töötanud ainult Eestis, aga ka siis, kui ta on töötanud mõnd aega Euroopas või väljaspool seda, kuid töö kaotanud Eestis (TKindLS § 9 lõiked 1–2).

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. [info@oiguskantsler.ee](mailto:info@oiguskantsler.ee) [www.oiguskantsler.ee](http://www.oiguskantsler.ee)

Üldjuhul lähevad arvesse vaid Eestis töötatud kuud ja Eestis teenitud tasud. Arvutus annab tulemuseks Eestis teenitud keskmise töötasu.

4. Oluline täpsustus on tehtud nende inimeste suhtes, kes on töötanud Euroopas ja pärast seda Eestis vähem kui 12 kuud. TKindlS § 9 lõige 1<sup>1</sup> ütleb, millistel kuudel teenitud tasu sellistes olukordades keskmise töötasu väljaselgitamiseks peab arvesse võtma. Keskmise töötasu tuleb arvutada tasude põhjal, mida inimene teenis Eestis, kuid töötamise kuudena lähevad arvesse nii Eestis kui ka Euroopas töötatud kuud. See täpsustus tingibki Euroopas töötanud inimeste halvema kohtlemise.

5. Põhjus seisneb selles, et töötamise kuid on rohkem kui töötasu teenimise kuid. Seetõttu on tulemus alati väiksem kui tegelikult Eestis teenitud keskmise töötasu. Kui valemis arvestatakse keskmise töötasu arvutamisel vaid Eestis töötatud üheksal kuul Eestis teenitud tasusid (jätaks Euroopas töötamise n-ö vahele) ja jagataks see summa üheksa kuu päevade arvuga, peegeldaks tulemus inimese keskmist Eestis teenitud tasu. Nii see aga pole. Sellise lahenduse näeb seadus praegu ette vaid nende puhul, kes on töötanud väljaspool Euroopat, sest TKindlS § 9 lõige 1<sup>1</sup> neile ei kohaldu.

6. Näiteks kui inimene on töötanud viimase kolme aasta jooksul kuus kuud Eestis (töötasu 1000 eurot kuus), seejärel kuus kuud Soomes ja pärast seda kuus kuud Eestis (töötasu 1200 eurot kuus), arvutatakse tema töötuskindlustushüvitis vaid Eestis teenitud kolme kuu töötasu (3600 eurot) alusel. Töötasu jagatakse üheksa kuu kalendripäevade arvuga. Kuigi inimene on Eestis teeninud esialgu 1000 eurot kuus ja seejärel veel rohkem, annab valem tema keskmiseks töötasuks 400 eurot kuus ja töötuskindlustushüvitist makstakse talle miinimummääras (veidi üle 230 euro kuus).

7. Kui sama näite puhul ei oleks inimene Soome läinud, vaid oleks kuus kuud Eestis töötanud, oleks tema keskmiseks töötasuks arvutatud umbes 1067 eurot kuus ja töötuskindlustushüvitis esimesel sajal päeval umbes 533 eurot kuus. Töötuskindlustushüvitis olnuks ligi kaks korda suurem seetõttu, et arvutamise aluseks oleks võetud üheksa kuu töötasu summa (viimasel töökohal teenitud kolme kuu palk 3600 eurot ja enne seda teenitud kuue kuu palk 6000 eurot), mis oleks jagatud üheksa kuu kalendripäevade arvuga. Ka siis, kui inimene oleks Soome asemel läinud tööle mõnda Euroopast väljaspool asuvasse riiki, oleks tulemus olnud sama.

8. [Seaduseelnõu seletuskirja](#) järgi on TKindlS § 9 lõige 1<sup>1</sup> kehtestatud [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse 883/2004](#) (edaspidi: määrus) artiklile 62 tuginedes. Määruse artikli 62 lõige 1 näeb ette, et riigis, kus hüvitise suurus arvutatakse varasema palga põhjal, tuleb arvesse võtta üksnes palka, mida inimene sai, kui ta viimati selles riigis töötas. Määruse sätted ei kirjuta ette, kuidas tuleb hüvitise suurus varasema palga põhjal arvutada: kas lähtuda kõige viimasest või keskmisest töötasust ning kuidas keskmine töötasu kindlaks teha.

9. Küsimus seisneb eelkõige selles, kuidas tõlgendada mõistet „viimane töötamine“ Euroopas töötanud inimeste töötuskindlustushüvitise arvutamisel nii, et järgitaks Euroopa Liidu õigust ja põhiseaduse § 12. Määruse sätteid, sealhulgas artiklit 62, tuleb tõlgendada määruse kehtestamise eesmärke arvestades. Kõige olulisem neist on töötajate vaba liikumise tagamine. Määruse sätted on piisavalt paindlikud, et leida lahendus, mis on Eesti süsteemi arvestades õiglane. Seepärast ei saa erinevat kohtlemist õigustada pelgalt Euroopa Liidu õigusega.

Palun selgitage esitatud põhjendusi arvestades, mis eesmärgil kehtestas Riigikogu TKindlS § 9 lõigetega 1<sup>1</sup> ja 2 hüvitise suuruse arvutamise valemi inimestele, kes on Eestis

töötanud ja töötuskindlustusmakseid makstes Eesti sotsiaalsüsteemi panustanud viimase kolme aasta jooksul kokku vähemalt 12 kuud, kuid kes on töötanud ka Euroopas. Kui nõustute, et probleem tuleb lahendada, palun andke teada, kuidas ja mis aja jooksul plaanite seda teha.

Palun Teilt vastust hiljemalt 17. novembriks 2017.

Lugupidamisega

*/allkirjastatud digitaalselt/*

Ülle Madise